

ARHITECTURA URBANĂ FOCȘĂNEANĂ DIN SECOLUL AL XIX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

Lelia Pavel

Orice oraș poate oferi cercetătorului complexa și îndelungata sa istorie pornind de la cunoașterea originilor sale, a celor mai variate domenii ale activității umane, dar și a cadrului construit al fiecărui oraș.

Descoperim astfel că: „... *timpul a stat parcă pe loc și majoritatea martorilor trecutului sunt și vor fi prezenți mereu prin opera de înțelegere și creație perpetuă a omului...*”¹

Arhitectura și alcătuirea așezărilor pot constitui un material important ce cuprinde mărturii privind organizarea economică, politică, socială, intervenția factorului etnic în ansamblul general al legilor de funcționare a organismului colectiv reliefând în același timp un tablou complet al valorilor istorice și, mai ales, artistice conținute de un ansamblu arhitectural.

Examinarea arhitecturii unui oraș ca document socio-economic și artistic, ne relevă străvechea capacitate a poporului român de a alege din influențele externe acele elemente care se grefează pe propriile sale necesități materiale și spirituale și de a le prelucra în forme specifice locului, creând tot atâtea tipuri de frumuseți câte tipuri de clădiri există.

¹ El. A. Rușinaru, **Cu privire la colocviul consacrat monumentelor de arhitectură**, în „R.M.M.-Monumente istorice și de artă”, nr.1, București, 1982, p.94

Arhitectura secolului XIX și cea de început de secol XX a scos în evidență existența în orașe a unui „patriciat urban”, alcătuit din meșteșugari și negustori, care a contribuit la afirmarea constructivă a localității respective prin ctitorirea unor lăcașe de cult, a unor ansambluri de locuințe sau a clădirilor cu destinație industrială sau culturală, orașul luând astfel conturul unui oraș modern.

La definirea aspectului modern au concurat și multele evenimente istorice care au guvernat perioada de timp la care ne referim.

Pentru orașul Focșani, secolul al XIX-lea a fost bogat în astfel de evenimente, marcate și de o puternică manifestare a conștiinței naționale a locuitorilor săi. Amintim doar două dintre ele: Revoluția de la 1848 și Unirea Principatelor din 1859, evenimente ce au fost urmate de importante restructurări economice, administrative, care au definit profilul arhitectonic al orașului.

Anul 1859 a împlinit visul unioniștilor focșăneni, legat de unificarea celor două orașe – Focșanii Munteni și Focșanii Moldovei, separate ani de-a rândul de brațul râului Milcov. Referindu-se la acest eveniment, Mihail Kogălniceanu, deputatul orașului Focșani, rostea la 28 ianuarie 1859, în Adunarea Electivă a Moldovei: *„Numele Milcovului contenească a mai exista în limbajul românesc, Dumnezeu ne-a făcut un singur popor... La Focșani, la Focșani... să serbăm marea sărbătoare „Învierea României”*²

Făurirea statului modern român face din orașul Focșani capitala de județ, amplificându-i funcțiile politico-administrative, ceea ce impune construirea de instituții administrative corespunzătoare.

Din aceeași perioadă, orașul se remarcă și ca important centru cultural, care a dat țării o serie de personalități de seamă în domeniile științei, literaturii, artei, ca: juristul Gheorghe Apostoleanu, poetul

² I. Romanoai, **Date focșănene asupra hotarului și Unirii**, în „Milcovia. Revistă regională de studii”, vol.I, an V, Tip. „Cartea Putnei”, Focșani, 1931, p.153-154

Ion Mincu, inginerul Anghel Saligny ș.a. Aici au funcționat un teatru și o serie de societăți culturale și muzicale care reclamau construirea unor clădiri cu destinație culturală. Astfel, Focșaniul secolului XIX a căpătat aspectul unui oraș în plină dezvoltare ca urmare a evoluției sale economice, politice și intelectuale. El și-a schimbat înfățișarea și datorită unor locuitori care, dispunând de bani, dornici să-și etaleze rangul și bogăția, s-au întrecut în construirea unor locuințe elegante, dar și de utilitate publică sau culturală.

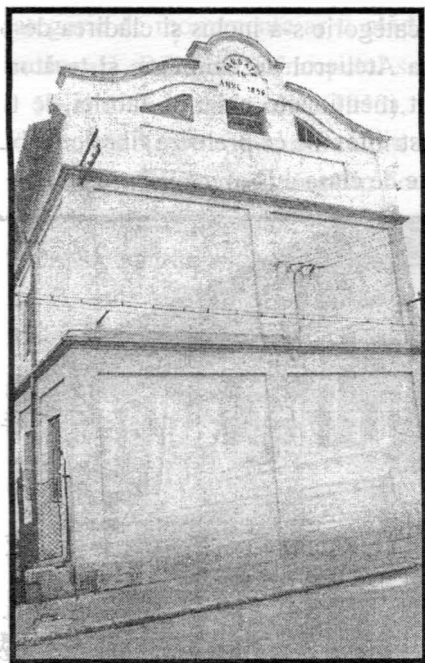
Cercetând fondul arhitectonic al orașului, constatăm că multe dintre construcții datează de la finele secolului al XIX-lea și începutul secolului următor. În unele zone, cum ar fi cea centrală, unele clădiri mai recente s-au suprapus peste rețeaua de pivnițe datând din veacurile XVII-XVIII sau coexistă alături de clădiri anterioare secolului XIX, în special biserici ctitorite de domni sau dregători autohtoni.

În acțiunea de cercetare și evidențiere a construcțiilor din patrimoniul arhitectonic al orașului Focșani, s-au folosit drept criterii de evaluare destinația inițială a acestora, într-o primă categorie înscriindu-se **clădirile cu destinație industrială**. Construirea unor astfel de clădiri a fost necesară ca urmare a înfloririi unor meșteșuguri și a breslelor legate de acestea. O stradă, un cartier, o biserică au primit numele de Tăbăcari, ceea ce demonstrează că din timpuri mai vechi existau în Focșani breslași care se ocupau cu tăbăcăria, obținând din pieile de cornute, cai etc. produse de înaltă calitate³

Începuturile fabricii de tăbăcărie a lui Guriță C. Nistor, datează de pe la 1800. Pentru tăbăcărie, proprietarul a construit în 1896 clădirea destinată fabricii unde lucrau 20 de oameni care produceau piele și talpă (6 vagoane), produse ce se comercializau la Turnu-Severin, Iași, Chișinău etc.⁴

³ **Monografia județului Putna**, Tipografia și Legătoria de Cărți „Cartea Putnei”, Focșani, 1943, p.119

⁴ **Ibidem**, p.122

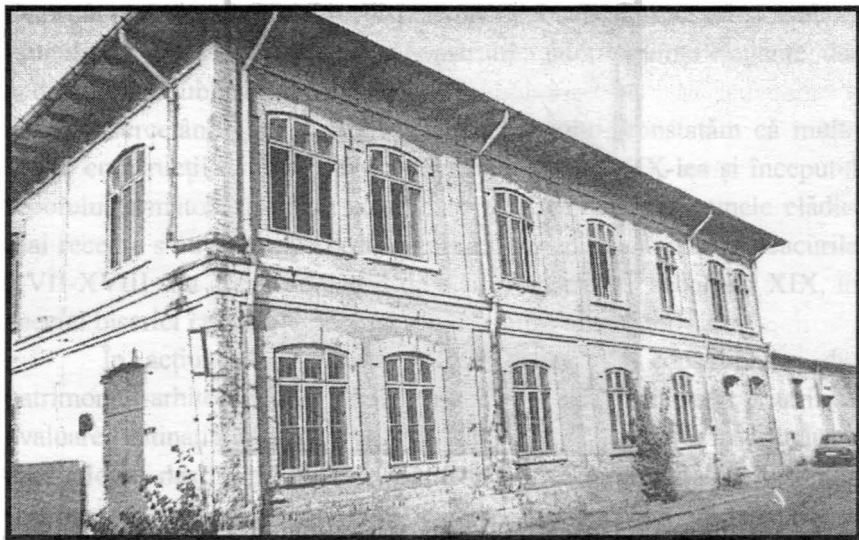
Tăbăcăria Nistor

Fabrica de tăbăcărie „Vasile și Constantin T. Nistor”, la 1943, folosind procedeul vechi combinat cu cel nou, având 40 de lucrători, producea piele de talpă (10 - 20 vagoane) rivalizând cu cele mai mari fabrici din țară.⁵ Conform statisticilor vremii, tăbăcăriile erau considerate industriei de clasa a III-a.

Cladirea în care a funcționat tăbăcăria a fost naționalizată în anul 1948, iar utilajele transferate la fabrica „Partizanul” din Bacău, construcția fiind transformată în depozite. Din anul 1950 a intrat în proprietatea „Vincon”, fiind folosită tot ca depozit. Considerată ca reprezentativă pentru arhitectura cu forme industriale, clădirea de pe strada Rodnei a fost evidențiată și înscrisă pe lista monumentelor din județul Vrancea.

⁵ *Ibidem*, p.121-122

În aceeași categorie s-a inclus și clădirea de pe strada Titulescu nr.11, cunoscută ca Atelierul de tâmplărie și țesătorie. Într-o statistică din anul 1932 sunt menționate chiar și fabrici de tricotaje, alături de existența unei industrii textile ce prelucra fibrele de bumbac sau de lână, industrii considerate de clasa a II-a.

Atelierul de tâmplărie și țesătorie

La începutul secolului al XX-lea existau în oraș fabrici de pânzeturi, proprietatea unor evrei: Strulovici și Cahane, care produceau pânzeturi de casă, prelucrau lâna și bumbacul. În anul 1940 existau 6 firme românești și 4 evreiești care prelucrau materiale textile.⁶ Deducem faptul că atelierele menționate mai sus au fost inițial destinate unor astfel de ocupații – prelucrarea de materiale textile, deoarece și după naționalizarea din 1948 și actualmente sunt utilizate ca spații pentru țesătorie și tâmplărie.

⁶ *Ibidem*, p.123

O a doua categorie de monumente ar fi **clădirile cu destinație administrativă și culturală**. Ridicate la începutul secolului al XX-lea, Tribunalul (1909), Palatul Administrativ (1913), Banca Națională (1926), conservă stilul arhitectonic românesc inițiat de arhitectul Petre Antonescu și continuat de Ion Mincu (originar din Focșani).

La Palatul de Justiție (Tribunalul) lucrările de construcție au început în anul 1909, după planurile arhitecților Al. Clavel și C. Băicoianu și au continuat până în anul 1912, când a fost inaugurată clădirea în prezența prefectul județului – Theodor Ienibace.

Tribunalul Județean

Fundația la clădirea Prefecturii s-a turnat în anul 1913⁷, planurile fiind întocmite de arhitecții Daniel Renard și S.Vasilescu, care au impus construcției elemente de arhitectură specifice stilului românesc, stil ce afirmă specificul național în arhitectură prin exploatarea potențelor plastice ale arhitecturii naționale.

⁷ **Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900**, Editura Academiei, București, 1979, p.522

Clădirea Prefecturii

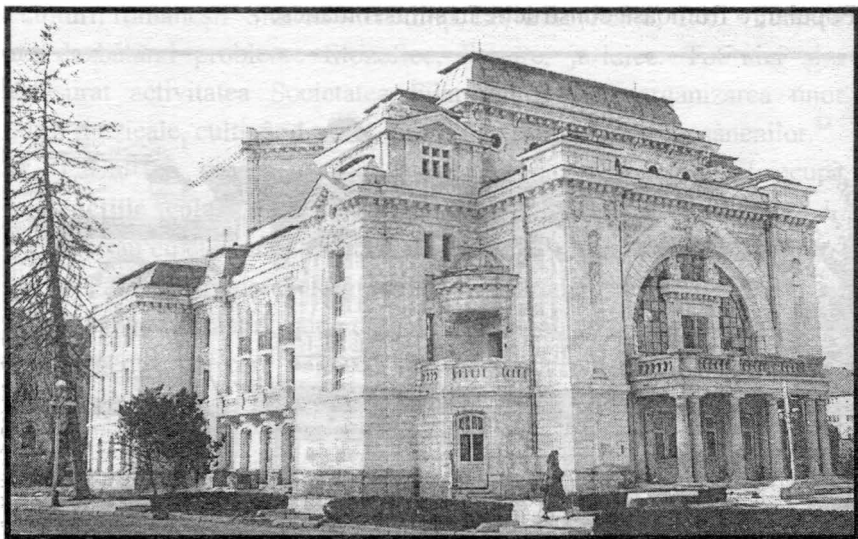
Amplasat pe strada Republicii, în vecinătatea Palatului Administrativ și al Băncii Naționale, Teatrul „Maior Gh.Pastia” se înscrie în circuitul cultural, contribuind prin arhitectura lui barocă la menținerea unei diversități arhitectonice ce dă personalitate orașului Focșani.

Orașul a cunoscut la finele veacului al XIX-lea o puternică activitate teatrală susținută de intelectuali focșăneni și actori pasionați, cum ar fi actorul Ioan Lupescu, care la 1871 construia în grădina publică primul teatru din oraș.⁸ Timp de trei decenii, pe scena acestui teatru a funcționat o trupă de operă italiană condusă de Lucio Vecchi din Milano. În anul 1906 clădirea a fost declarată insalubră și demolată.

În astfel de împrejurări, maiorul focșănean Gheorghe Pastia se adresa Primăriei orașului cu următoarele rânduri: *„Subsemnatul Maior Gh.Pastia... cetățean al acestui oraș în care sunt născut, văzându-*

⁸ D. R. Rusu, **Patrimoniul public și starea economică a județului Putna în cifre și icoane**, Focșani, 1934, p.19

lipsit de una din cele mai importante instituții culturale, adică un teatru: clădirea care ar fi o podoabă a orașului ar contribui mult să înalțe spiritul și sentimentul național al concetățenilor noștri. În acest scop m-am decis să înzestrez orașul cu un asemenea edificiu... un teatru clădit din propriile mele mijloace”⁹ Pentru construcția unui nou teatru, maiorul Gheorghe Pastia a și donat atunci Primăriei orașului suma de 300.000 lei.

Teatrul „Maior Gh. Pastia“

În ziua de 11 octombrie 1909 s-a pus piatra fundamentală pentru clădirea teatrului, cu care ocazie s-a bătut și o medalie care-l consemna ca autor al proiectului pe arhitectul C. C. Ciugolea¹⁰ S-a instituit atunci și o indemnizație cu care arhitectul a fost trimis să viziteze marile teatre din capitalele Europei: Berlin, Viena, Paris și Bruxelles, cu care prilej să

⁹ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita ANVn), fond Primăria orașului Focșani, dosar nr. 61/1908, f. 1-3

¹⁰ C. Cherciu, **Vrancea și Tinutul Putnei. Un secol de istorie. 1820-1920**, Editura Neuron, Focșani, 1995, p.227

aleagă cel mai modern sistem de amplasare a mecanismelor scenei, și să culegă sugestii pentru mobilier, pentru partea decorativă și picturi.

Clădirea începută în 1909 a fost finalizată în anul 1913, când s-a și inaugurat de fapt printr-o serie de manifestări care au durat 3 zile cu spectacole susținute de Teatrul Național din Iași.¹¹

Patrimoniul arhitectural cultural al Focșaniului s-a îmbogățit, grație aceluiași ctitor – maior Gheorghe Pastia - cu clădirea Ateneului Popular, o frumoasă construcție în stilul românesc .

Ateneul Popular „Maier Gh. Pastia“

Ținând cont de faptul că la finele secolului al XIX-lea Focșaniul reprezenta un centru cultural cu multe personalități și societăți culturale ca: „Ateneul Milcovul”, „Milcovul”, „Liga Culturală”, „Societatea Filarmonică”, maiorul Gheorghe Pastia ia inițiativa de a construi Ateneul Popular – o construcție care să adăpostească un muzeu, o

¹¹ ANVn, fond Primăria orașului Focșani, dosar nr. 79/1913, f. 307-308

biblioteca și toate aceste societăți culturale.¹² Actul de fundație datează din 29 mai 1927 când s-a pus și piatra fundamentală, iar întocmirea planurilor construcției și dirijarea lucrărilor au fost făcute de arhitectul Simion Vasilescu, ajutat la conducerea șantierului de arhitectul Fr. Hamel. Din lipsă de fonduri, lucrările de construcție au fost finalizate abia în anul 1937.

Pe scena Ateneului Popular și-au susținut conferințele frunțași ai culturii românești: Simion Mehedinți, Liviu Rebreanu, C. C. Giurescu ș.a., dezbătând probleme filozofice, literare, juridice. Tot aici și-a desfășurat activitatea Societatea Filarmonică prin organizarea unor audiții muzicale, cultivând astfel gustul pentru muzică al focșănenilor.¹³

Un loc aparte în fondul arhitectonic al orașului îl ocupă **construcțiile școlare**, în genere construcții funcționale, cu arhitectură de tip clasic sau cu elemente tradiționale specifice stilului românesc.

Până la aplicarea Regulamentului Organic, în Focșani existau școli pe lângă mănăstiri, unde dascălii se ocupau cu predarea scrisului și cititului pentru cei care voiau să ajungă dascăli și preoți¹⁴ Una dintre mănăstirile pe lângă care funcționa o școală este mănăstirea „Sfântul Ioan”

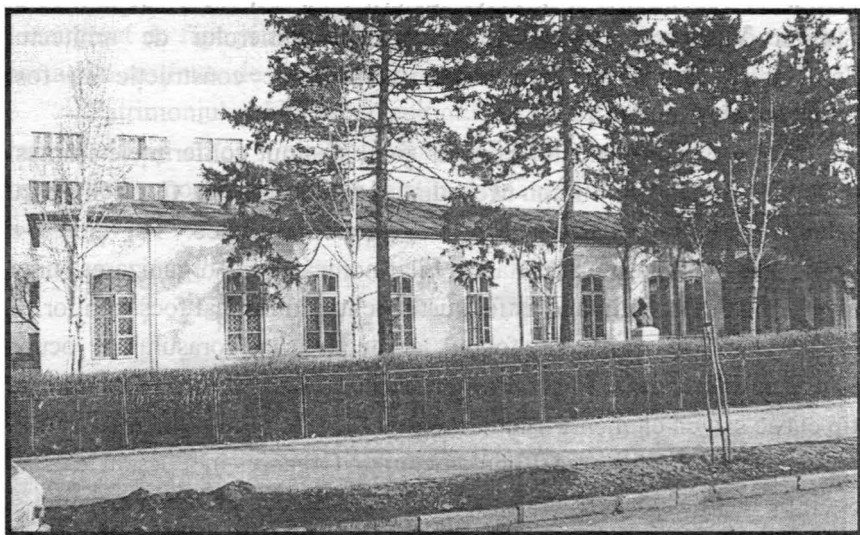
După anul 1832, când se introduce și în Focșani învățământul de stat, încep să se construiască primele școli. Cea mai veche construcție de acest fel este Școala de Băieți nr.2 care s-a zidit între anii 1840 - 1844, pe locul cumpărat în anul 1839 de către Primăria orașului de la

¹² Al. N. Rădulescu, **Călăuza orașului Focșani**, în „Milcovia. Revistă regională de studii”, an III, vol.1-2, Tip. „Cartea Putnei”, Focșani, 1932, p.121

¹³ D. F. Caian, **Istoricul orașului Focșani.Scris cu prilejul Jubileului de 40 ani de domnie a Majestății sale regelui Carol I de ...**, Tipografia, Legătoria de cărți și Steriotipia Gh. A. Diaconescu, Focșani, 1906, p.144

¹⁴ N. Al. Rădulescu, **op.cit.**, p.1 17

Costache Elefteriu.¹⁵ În anul 1897, s-a deschis pe lângă școală o secție de viticultură cu aplicații practice.

Școala de Băieți nr.2

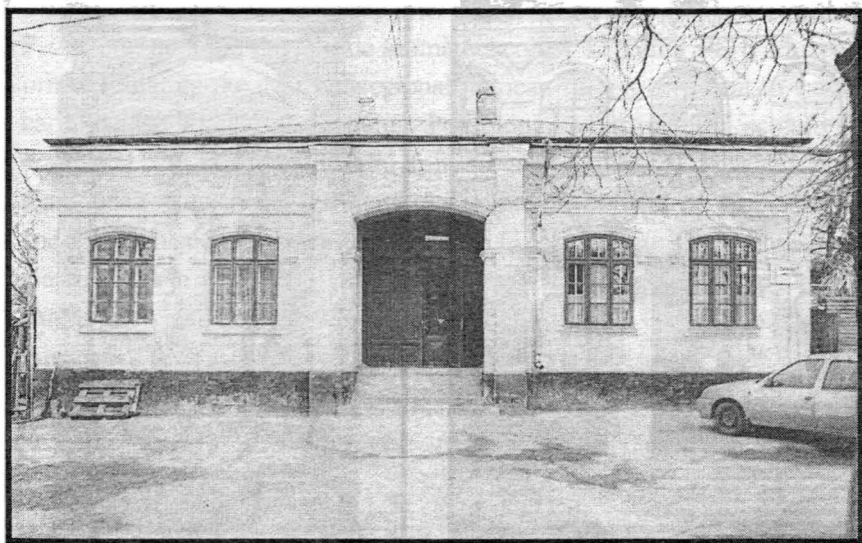
Clădirea amplasată pe strada Cuza Vodă nr. 46, aparține actualmente Colegiului Național „Al. I. Cuza“, fiind utilizată tot ca școală.

Printre cele mai vechi construcții școlare se înscriu și cele două școli armenesti amplasate pe strada Republicii nr.3 A și B construite de comunitatea armeană. Orașul Focșani avea în veacul al XVIII-lea o comunitate armenescă compusă din târgoveți foarte bogăți, care stăpâneau proprietăți și care și-au construit propriile lăcașuri de cult, dar și școlile unde și-au putut instrui fiii. În anul 1843, făcându-se o statistică privind învățământul din oraș, s-a stabilit că în oraș exista o școală armenescă cu 2 clase și 45 de elevi¹⁶.

¹⁵ D. F. Caian, *op.cit.*, p.132

¹⁶ *Ibidem*, p.134

La finele secolului al XIX-lea sunt amintite două școli armenesti, una de fete și alta de băieți, construite pe proprietatea bisericii armenice, în stilul clasic al epocii.¹⁷ Astăzi, clădirile au – din păcate - cu totul alte destinație: magazin, depozite și cabinete medicale.

Școala Armenească

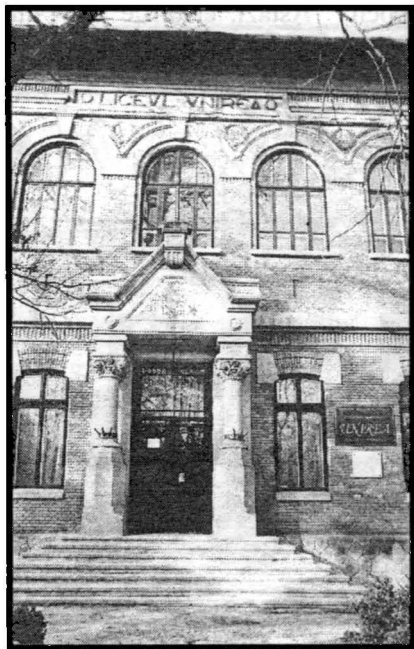
În rândul construcțiilor școlare includem și frumoasa clădire în stil românesc a Colegiului Național „Unirea” de pe strada Cezar Bolliac nr. 15. Orașenii din Focșani cereau încă din anul 1865 înființarea unui liceu, visul lor adevărându-se în anul următor, 1866, când s-au deschis cursurile primului Gimnaziu, care a primit numele de Al. I. Cuza. Printr-un Decret domnesc, datat aprilie 1880¹⁸, Liceul a fost numit „Gimnaziul Unirea”, ziua de 24 ianuarie devenind „patronul școlii”

Între anii 1866 - 1881 cursurile Liceului au funcționat în diferite localuri particulare. Abia în anul 1889 a început actuala construcție a

¹⁷ **Ibidem**, p.144

¹⁸ Th. Rădvan, , **Istoricul școlii primare de băieți nr.2 din Focșani. Tipărit în al 100-lea an de la înființare**, Tipografia „Cartea Putnei“, Focșani, 1931, p.34

Liceului pe terenul care cândva aparținuse mănăstirii „Sfântul Ioan” din Focșani¹⁹

Colegiul Național „Unirea“

Placa comemorativă

În anul 1900 cursurile școlare au început în noul local care dispunea acum de săli proprii și un bogat material didactic. Devenind neîncăpător pentru numărul mare de elevi, între anii 1936 – 1937, Eforia Școlară construiește noi săli de clasă din fonduri proprii. Pe lângă Liceu, funcționa din 1876 și funcționează și astăzi biblioteca corpului profesoral, cu un bogat și valoros fond de carte. Din anii 1910 - 1911 a fost deschisă și marelui public. În incinta Liceului a fost amplasată placa comemorativă, un veritabil catalog al elevilor și studenților căzuți în luptele Primului Război Mondial, a cărei festivitate de dezvelire a avut loc în noiembrie 1921. Cursurile Liceului au fost urmate de o seamă de

¹⁹ C. Cherciu, *op.cit.*, p.125

personalități focșănene: scriitorul Duiliu Zamfirescu, inginerul Anghel Saligny, arhitectul Ion Mincu, frații Longinescu ș.a. Clădirea a mai adăpostit mai multe societăți culturale, iar din anul 1928 a funcționat în două săli un Muzeu regional al Putnei. Fondurile pentru înființarea muzeului au fost strânse în urma unei conferințe susținute de profesorul Al. P. Arbore, unul din dascălii de seamă ai școlii.²⁰ Din anul 1931, Muzeul a primit titulatura de „Muzeul regional putnean” și s-a organizat în casa în care locuise directorul Liceului. Patrimoniul construcțiilor școlare s-a completat cu clădirea într-un frumos stil românesc a vechii Școli Comerciale care a fost înființată din inițiativa Camerei de Comerț și, în special, a președintelui acesteia – Vasile C. Antonescu. Construcția școlii s-a finalizat în anul 1927 când a avut loc și festivitatea de inaugurare la care a participat Octavian Goga, pe atunci ministrul²¹ Cultelor în guvernul Alexandru Averescu (30 martie 1926 – 3 iunie 1927).

Școala Comercială.

²⁰ N. Al. Rădulescu, **Muzeul regional putnean**, Focșani, 1936, p.3

²¹ **Monografia județului Putna**, p.195-196

A funcționat ca Liceu Comercial cu internat până în anul 1931 și apoi ca Școală ajutătoare. Actualmente adăpostește societăți comerciale.

Un alt monument din categoria construcții școlare îl constituie Liceul „Al. I. Cuza”, înălțat în aceeași perioadă 1928-1931, funcționând la început ca „Liceu de fete”

☛ Colegiul Național „Al. I. Cuza”

Școlile de fete au luat ființă în urma Legii Instrucțiunii Publice din noiembrie 1864. La Focșani, un grup de profesori ai Liceului „Unirea” au înființat în anul 1889 o Școală Secundară de Fete, ceea ce a impus construcția unei școli în care să-și desfășoare activitatea. Proiectul localului a fost alcătuit de arhitecta Virginia Spiru Haret și Fr. Hamel, fiind pus în practică pe un teren de 2000 m² cedați de comuna Focșani.²²

Inaugurarea Liceului s-a făcut în anul 1931, când la Focșani s-au ținut și lucrările Congresului Ligii Culturale, avându-l ca invitat pe

²² Ibidem, p.197

marele istoric Nicolae Iorga, pe atunci prim-ministru, ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor și ad-interim la Interne.

Analizând zestrea arhitectonică a orașului nu putem să nu amintim de **categoria construcțiilor cu destinație comercială**, care au existat în zona centrului vechi al orașului, în așa numită Piața Moldovei și cele mai multe înșiruite de o parte și alta a Străzii Mari a Unirii. Erau clădiri tip dughene, cu parter și etaj, adaptate pentru mai multe necesități: spațiu comercial, de lucru, depozite și locuințe, construite în stilurile secolului XIX, cu decorații eclecticice sau neoclasice, cu chenare, cu balcoane din fier forjat, ce formau fronturi compacte.

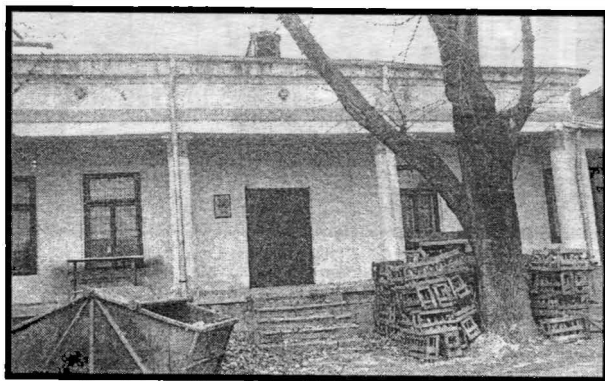

Veche stradă comercială din Focșani

În anii '70, odată cu noile planuri de sistematizare, aceste clădiri au fost demolate și înlocuite cu blocuri de locuințe, cu spații comerciale la parter. Tot în această perioadă a fost demolată și clădirea Halei vechi ce data din veacul XIX.

Valoroase sunt **clădirile cu destinație rezidențială**, care au aparținut unor mari proprietari: bancheri, comercianți, personalități ale

culturii și științei, construcții realizate la finele veacului al XIX-lea și până la Primul Război Mondial, în stilurile epocii (eclectic sau neoclasic) ce imprimau orașului un caracter occidental. Dacă până în secolul al XIX-lea era valabilă afirmația referitoare la aspectul de sat ce caracteriza orașele din Moldova și Țara Românească, din această perioadă înfățișarea orașelor se schimbă, îmbogățindu-și aspectul arhitectonic. *„Preluând moștenirea așezărilor rurale, orașele – târguri se caracterizau printr-o dispoziție afânată a construcțiilor de locuit având în preajma lor gospodării și terenuri cultivate...”*²³ abia la sfârșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale veacului următor ele intră în *„etapa pentru cristalizarea unor ansambluri centrale mai mult sau mai puțin închegate...”*²³, cu aspect occidental. Ceea ce este interesant pentru Focșani, este faptul că multe dintre locuințe au fost construite de meșteșugari, ele fiind grupate în anumite cartiere și străzi care primesc numele meșteșugurilor respective: cartierul și strada Tăbăcari, Săpunari. Clădiri modeste ca decor, având cerdace sau pridvoare, continuând arhitectura tradițională românească au suferit de-a lungul timpului modificări sau au fost demolate, înlocuindu-se cu construcții moderne.

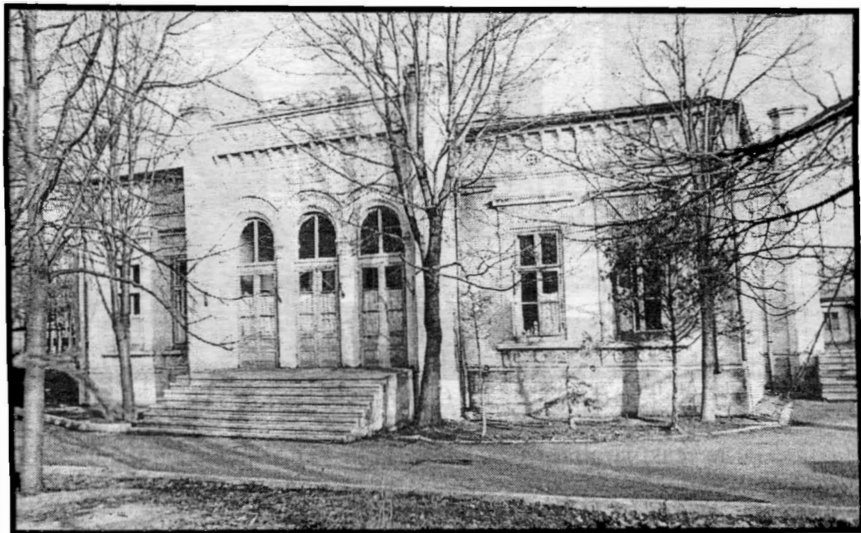

Casă în stil neoclasic pe strada Tăbăcari

²³ Gh. Curinschi, **Centrele istorice ale orașelor**, Editura Tehnică, București, 1967, p.34

O construcție din cartierul Tăbăcari, pe strada cu același nume, nr.40, mai păstrează până astăzi stilul neoclasic al veacului trecut.

Dintre personalitățile focșănene care au lăsat în patrimoniul arhitectural frumoase construcții, îl amintim pe Gheorghe Apostoleanu. Casa în care a locuit de pe strada Cuza Vodă nr.50, conservă stilul clădirilor din veacul XIX, prin proporțiile echilibrate ale volumelor cu elemente de fațadă de influență europeană, în special cele eclectice.

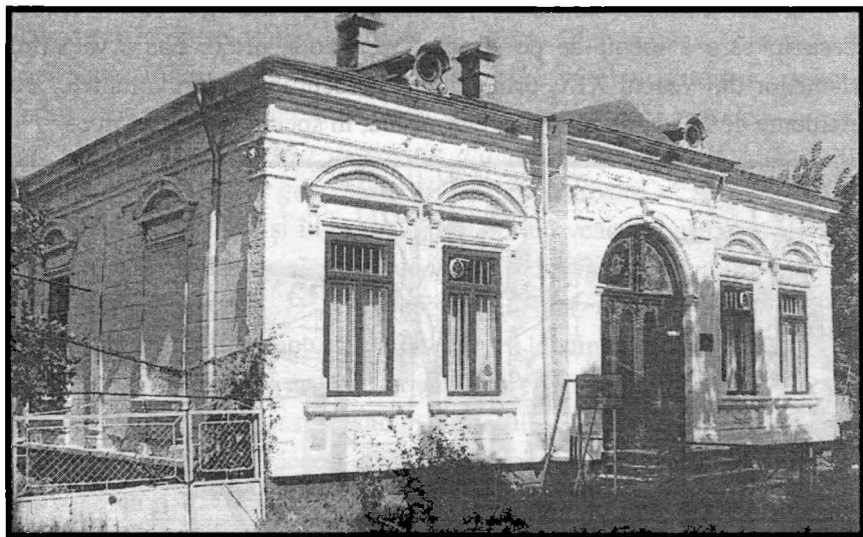

Casa Apostoleanu

Gheorghe Apostoleanu, persoană de marcă a orașului, a fost un fervent apărător al Unirii Principatelor, un apropiat colaborator al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, profesor la Catedra de Drept a Universității din Iași, deputat și senator al Principatelor.²⁴ În casa Apostoleanu au fost găzduiți regele Carol I și Ferdinand I, în anul 1912, când au vizitat orașul. Un alt eveniment istoric ce amintește de construcția respectivă îl constituie semnarea Armistițiului dintre România și Puterile Centrale, de la Focșani la 2 decembrie 1917. După

²⁴ D. F. Caian, *op.cit.*, p.133

Primul Război Mondial și până în anul 1926, în clădire a funcționat Liceul teoretic de fete. Actualmente aparține Direcției Sanitare, care a repartizat localul Secției de Reumatologie.

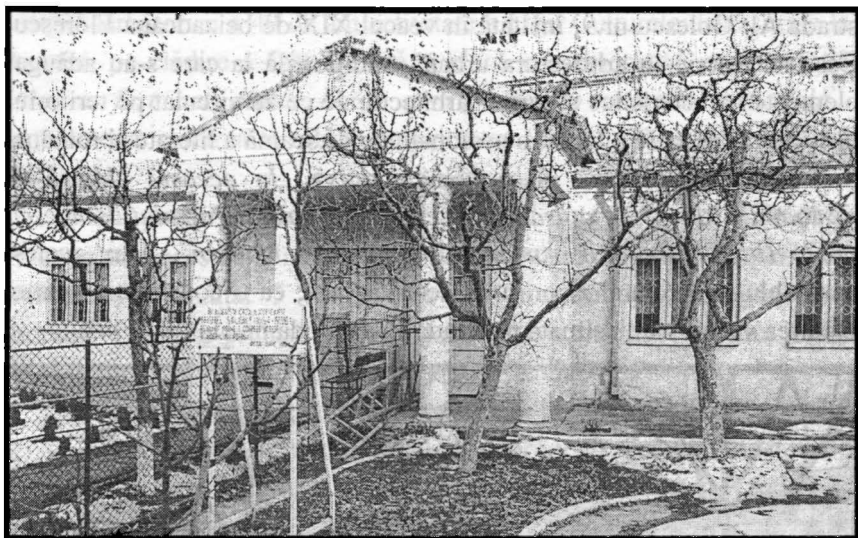

Casa Șelaru (Leon Cracalia)

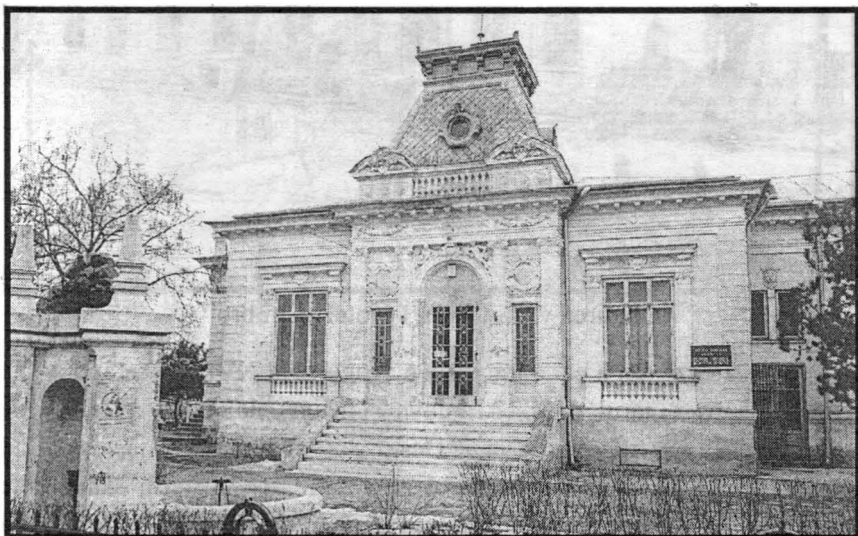
Pe aceeași stradă, Cuza Vodă, la nr. 41 a locuit căpitanul Leon Cracalia, care a participat la Războiul de Independență din 1877-1878, în Regimentul 10 Dorobanți condus de maiorul Gheorghe Șonțu. În aceeași clădire a locuit, conform inscripției de pe placa comemorativă amplasată în fața casei „*poetul simbolist I. M. Rașcu, fost profesor al Liceului Unirea Focșani*”

Pe strada Simion Bărnuțiu se află casa în care s-a născut și a crescut o altă personalitate a ingineriei românești – Anghel Saligny.

Clădiri ce conservă stilul eclectic cu elemente baroce sunt grupate în zona de pe strada Gării, fosta stradă Armenească, construite de armeni. Două dintre ele adăpostesc Muzeul Vrancei și Școala de Arte și Meserii.

Casa Anghel Saligny

Muzeul Vrancei

O notă distinctă în arhitectura oraşului o oferă construcţia de pe strada Al. Golescu nr.9, înălţată în veacul XIX de beizadeaua Florescu. Casa se înscrie în arhitectura urbană tradiţională la care s-au adăugat elemente caracteristice stilurilor arhitecturale ce au circulat pe teritoriul ţării noastre. În casă a locuit o personalitate de seamă a literaturii române, așa cum consemnează placa comemorativă „În această clădire în perioada 1911-1920 a trăit și-a creat Hortensia Papadat Bengescu (1875-1955) ctitor al romanului românesc modern”. Din același ansamblu arhitectural al oraşului se detașează, ca o construcție aparte, clădirea vechii vămi, situată pe strada Cuza Vodă nr.21.

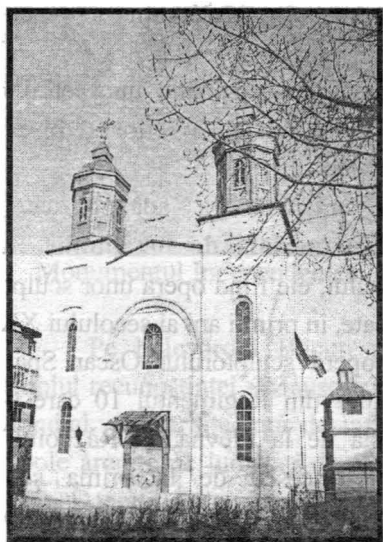
Clădirea vechii vămi (Hotel „Cimbru“)

Datează din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, când a fost construită pe hotarul dintre Moldova și Muntenia, lângă pichetul de graniță nr.45, cu funcția de han. Destinația va fi schimbată, devenind punct de vamă până la mijlocul secolului al XIX-lea, când este transformată din nou în hotel primind numele de Hotel „Cimbru”. Aici au fost găzduiți cei 16 membri al Comisiei Centrale care a funcționat la Focșani după Unirea Principatelor. Din anul 1912 clădirea a fost

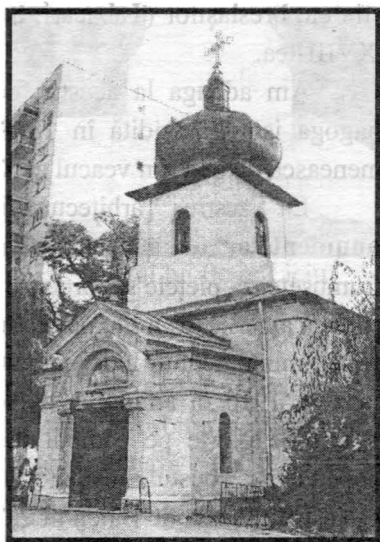
achiziționată de Direcția Generală a Poștelor București. În anul 1931, cu prilejul sărbătoririi a 40 de ani activitate a Ligii Culturale desfășurate la Focșani, pe clădire a fost așezată o placă comemorativă cu inscripția „*Aici a fost cel dintâi hotar distrus pentru unitatea națională*” Actualmente clădirea se află în proprietatea Muzeului Vrancei (din anul 1982).

Nu putem să încheiem fără a aminti de **construcțiile de cult**, multe dintre acestea fiind realizate în veacul al XIX-lea. În perioada amintită s-au înălțat 5 biserici de zid, construite și întreținute de enoriași. Toate au preluat planul trilobat al ctitoriilor medievale, foarte puțin decorate, folosindu-se în genere decorul clasicist.

Se deosebește de celelalte construcții biserica „Sfinții Apostoli” de la Ocol construită pe plan navă, cu pridvor închis, prevăzut pe laturile de nord și sud cu două turnuri, cu acces din pridvor și cu încă trei turle pe: pronaos, naos și altar.

Biserica „Sfinții Apostoli“

Biserica „Sfinții Împărați“

Același plan de navă conservă biserica „Sfinții Împărați” (fosta Capelă Militară), zidită în anul 1810 de către Constantin Robescu, pe

locul unei cișmele mai vechi datând din vremea lui Brâncoveanu. La început cu statut de capelă de familie, în 1895, membrii familiei Robescu au cedat biserica Ministerului de Război spre a-i servi de capelă militară garnizoanei din Focșani²⁵, numele de Capelă Militară purtându-l și astăzi alături de „Sfinții Împărați”

În anul 1921, osemintele Ecaterinei Teodoroiu, eroina de la Târgu-Jiu, au fost adăpostite timp de o zi în incinta bisericii, în timpul transportului spre locurile de origine ale eroinei.

Alte două lăcașuri de cult datând din 1820 – biserica „Sf.Spiridon” și biserica „Sf.Nicolae-Stroe” – 1839, au fost zidite pe locul unor biserici mai vechi, din lemn²⁶

Cele cinci biserici construite în veacul XIX se înscriu în patrimoniul arhitecturii de cult al orașului alături de ctitoriile voievodale din veacul al XVII-lea (biserica „Sf.Ioan din Piața Unirii), de cele ctitorite de dregătorii domnești (biserica Donie, Jelaboiu), bisericile din cartierele breslașilor (Tăbăcari, Săpunaru), ultimele creații ale veacului al XVIII-lea.

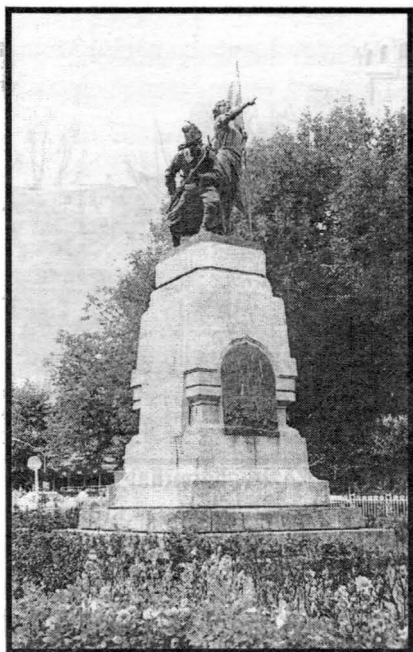
Am adăuga la acestea construcțiile aparținând unor etnii ca: Sinagoga israelită zidită în 1868 de comunitatea evreilor și biserica armenescă datând din veacul al XVIII-lea.

La zestrea arhitecturală a orașului s-a adăugat cea a **monumentelor de artă plastică și memorială de for public**, care înfrumusețează piețele și parcurile orașului, ele fiind opera unor sculptori de marcă ai țării. Amintim pe cele ridicate, în primii ani ai secolului XX și anume: monumentul Independenței, opera sculptorului Oscar Späthe, ridicat în 1916 în amintirea dorobanților din Regimentul 10 care s-au acoperit de glorie pe câmpul de luptă de la Plevna, în Războiul de Independență; bustul învățătorului Rarincescu de la prima școală focșăneană, Școala de Băieți nr.2, imortalizat în bronz de marele sculptor

²⁵ **Ibidem**, p.114 - 115

²⁶ **Ibidem**, p.111 - 112

Cornel Medrea la 1911. Lângă bijuteria arhitectonică a Teatrului „Maior Gh. Pastia“ a fost amplasat bustul actorului focșănean Petre Liciu, sufletul mișcării teatrale din Focșani, realizat de marele sculptor Ion Mateescu în 1913.

Monumentul Independenței

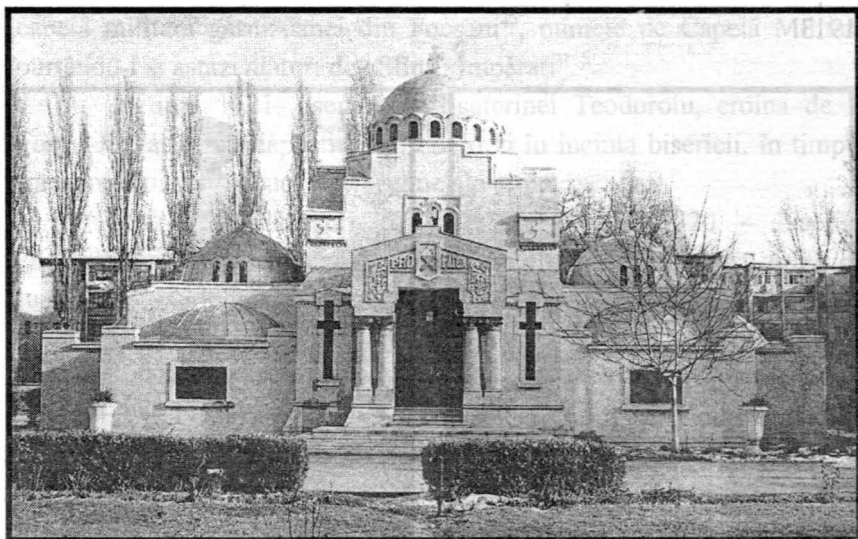

Bustul lui Petre Liciu

Pe bulevardul București nr.7 a fost construit în 1924-1926 templul recunoștinței - Mausoleul eroilor români căzuți în Primul Război Mondial - cu arhitectură de influență bizantină, bine proporționată, cu cupole arcuite pe jumătăți de sfere ce se profilează ca o etajeră de linii curbe. Decorația ornamentală este opera sculptorului C. Demetrescu.

Cu Mausoleul eroilor încheiem succinta prezentare și evidențiere a construcțiilor cu valoare arhitectonică și memorială a orașului Focșani, care s-au menținut peste ani și care au dat aspect de oraș românesc de

sfârșit de secol XIX și început de secol XX, grupând stiluri și tipuri ce cuprind toate curentele specifice perioadei manifestate pe teritoriul țării.

✦ Mausoleul eroilor căzuți în Primul Război Mondial ✦

Valoarea istorico-documentară și artistică a acestor monumente incumbă și o responsabilitate sporită a edililor orașului, a proprietarilor pentru asigurarea condițiilor optime de păstrare și conservare a lor.

Includerea acestora în circuitul turistic al orașului va spori interesul vizitatorului pentru aceste locuri, oferindu-i posibilitatea de a sesiza personalitatea distinctă a Focșanilor în peisajul arhitectonic și urbanistic românesc.